

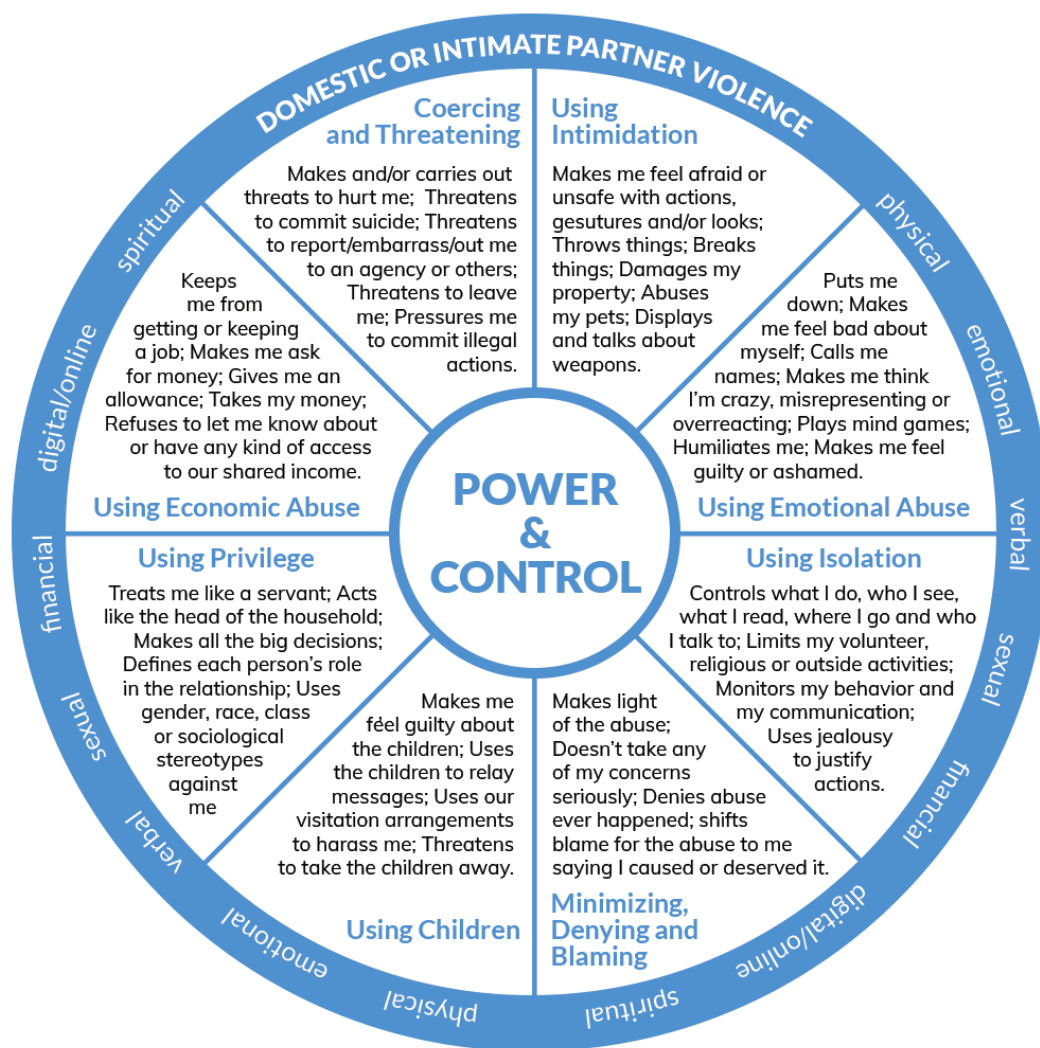
Rodno uvjetovano nasilje nad ženama – podrška žrtvama

U kojem si kotaču?

Povodom **Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama**, koji se u Hrvatskoj obilježava **22. rujna**, s ciljem širenja svijesti o rodno uvjetovanom nasilju nad ženama i ukazivanja na potrebu snažnije borbe protiv nasilja nad ženama te kao poticaj žrtvama nasilja na traženje pomoći i podrške Obiteljski centar PS Grad Zagreb u suradnji s Domom za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga-Zagreb“, priredio je informativni stručni članak na temu podrške žrtvama rodno uvjetovanog nasilja nad ženama.

Rodno uvjetovano nasilje Europski Institut za ravnopravnost spolova (2024.; prema Adžić, 2024: 6) definira kao nasilje nad nekom osobom zbog njenog roda, rodnog identiteta ili rodnog izražavanja ili nasilje koje disproportionalno pogađa osobe određenog spola ili roda. No, rodno uvjetovano nasilje često je sinonim za pojam **nasilje nad ženama**, što ne čudi s obzirom na činjenicu da su žene znatno češće žrtve obiteljskog nasilja nego muškarci (Europski parlament, 2021). Prema podacima iz izvješća o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2024. godinu (2025.), a sukladno dostavljenim službenim podacima MUP-a (razdoblje 1.1.-31.12.2024.), zbog prekršaja počinjenog nasiljem u obitelji je prijavljeno 6.949 osoba, od čega je 5.318 prijavljenih počinitelja muškog spola (76,5%) i 1.631 ženskog spola (23,5%). Nadalje, počinjeno je 9.167 kaznenih djela na štetu članova obitelji i bliskih osoba u kojima je stradalo 9.389 žrtava, od čega su 7.302 žrtve bile žene - **78%**, dok je muškaraca žrtava bilo 2.087 - **22%**. Prema Konvenciji Vijeća Europe (2011), odnosno Istanbulskoj konvenciji, rodno uvjetovano nasilje nad ženama označava ono nasilje koje je usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili koje nerazmjerno pogađa žene, a može biti: fizičko nasilje, verbalno nasilje, psihičko nasilje, seksualno nasilje te socio-ekonomsko nasilje. Direktiva EU (2024) o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji definira **nasilje nad ženama kao sve radnje rodno uvjetovanog nasilja usmjerenog protiv žene ili djevojčice zato što je žena ili djevojčica** ili koje nerazmjerno pogađa žene ili djevojčice, koja dovedu do, ili će vjerojatno dovesti do tjelesne, seksualne, psihičke ili ekonomske štete ili patnje, uključujući prijetnje takvim radnjama, prisilu ili proizvoljno oduzimanje slobode, bez obzira na to događa li se u javnom ili privatnom životu.

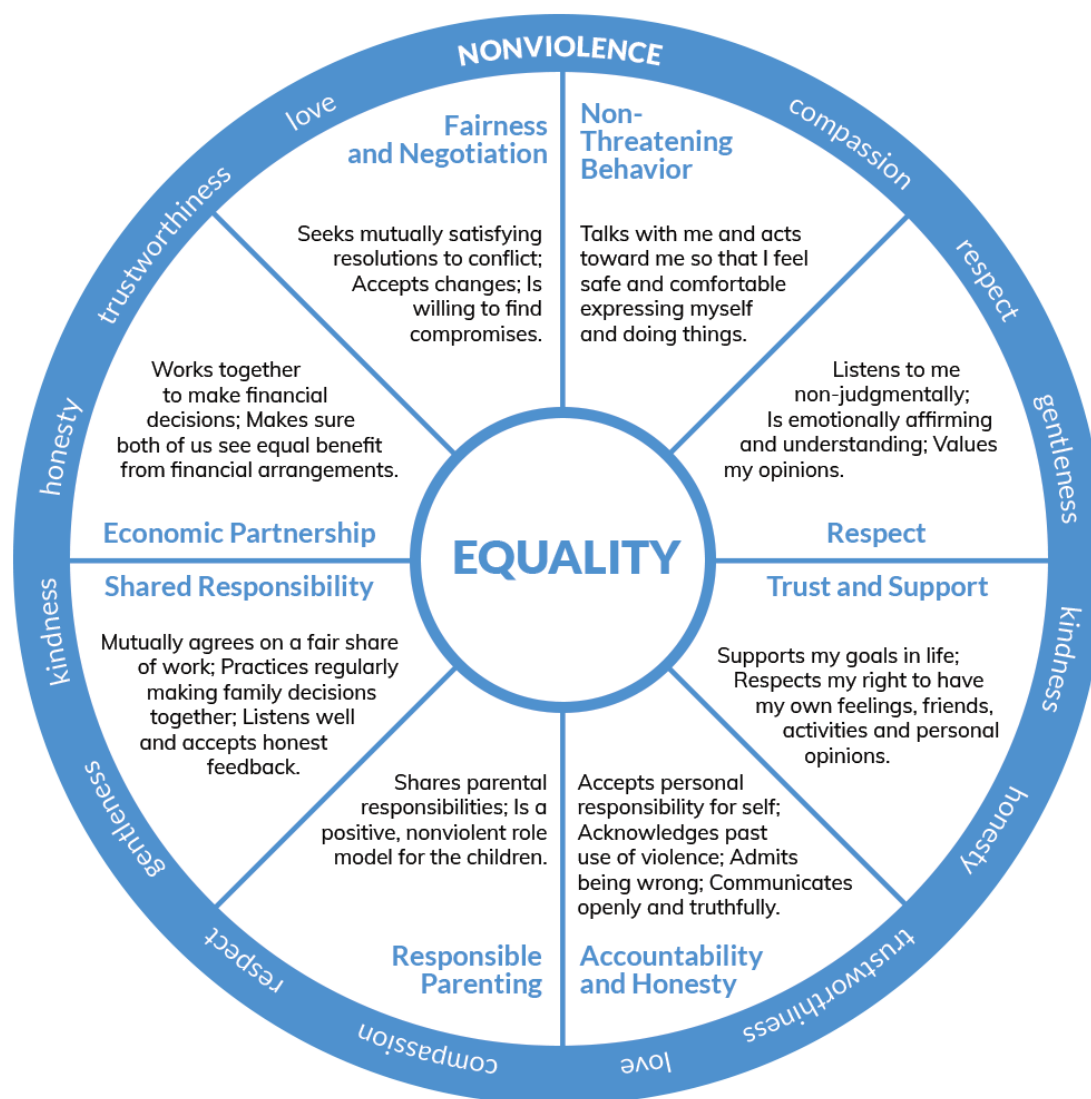
S obzirom na činjenicu da većinu nasilja prema ženama i dalje čine zapravo njihovi najbliži, supruzi, partneri ili bivši supruzi i partneri, u nastavku donosimo koristan alat za prepoznavanje i propitivanje kvalitete partnerske veze – **Kotač moći i kontrole** te **Kotač jednakosti** (Sheltering Wings, 2020).

Kotač moći i kontrole

Izvor: Sheltering Wings, courtesy of Domestic Abuse Intervention Programs and the National Center on Domestic and Sexual Violence (2020).

Vrlo često jedan ili više nasilnih incidenata prati niz ovih drugih vrsta zlostavljanja prikazanih u kotaču. Teže ih je prepoznati, ali čvrsto uspostavljaju obrazac zastrašivanja i kontrole u vezi, stoga je ovaj dijagram koristan alat za prepoznavanje nasilnog ponašanja u vezama (Sheltering Wings, 2020).

Kotač jednakosti

Izvor: Sheltering Wings, courtesy of Domestic Abuse Intervention Programs and the National Center on Domestic and Sexual Violence (2020).

Jednakost može značiti različite stvari različitim partnerima. Važno je kako je vi i vaš partner definirate za svoju vezu te da redovito komunicirate o ravnoteži u vašoj vezi, posebno ako je jedno od vas nesretno ili se ne osjeća ugodno. Zašto je jednakost uopće važna, mogli biste se pitati? U nasilnoj vezi jedan partner čini sve što može kako bi održao moć i kontrolu nad drugim, što je prikazano u Kotaču moći i kontrole. Takva vrsta veze je izuzetno neuravnotežena, nejednaka i jedna osoba se nalazi u poziciji žrtve. Učenjem više o tome kako stvoriti jednakost u vezi, možemo okončati zlostavljanje i izgraditi zdravije odnose (Sheltering Wings, 2020).

Ako ste prepoznali u vašem partnerskom odnosu elemente iz Kotača moći i kontrole, a željeli biste iz njega izaći i naučiti više o jednakosti u partnerskim odnosima, pozivamo vas da se obratite za pomoć i podršku Obiteljskom centru ili nekoj drugoj ustanovi.

Obiteljski centar je javna ustanova utemeljena radi pružanja usluga savjetovanja i provođenja programa namijenjenih djeci, mladima, roditeljima i ostalim zainteresiranim građanima. Pružamo pomoć i podršku te osnažujemo obitelji i pojedince s ciljem povećanja kvalitete njihovog života, međusobnog poštovanja, povezanosti i življenja u sigurnom i poticajnom okruženju. Djelujemo na području cijele Hrvatske sa sjedištem u Zagrebu i područnom službom u svakoj županiji. U Obiteljski centar mogu se javiti svi pojedinci koji trebaju pomoć, djeca i mladi, partneri, roditelji i budući roditelji, obitelji, posvojitelji i potencijalni posvojitelji, starije osobe, osobe s invaliditetom te žrtve svih oblika nasilja. Građanima su na raspolaganju različite vrste usluga i aktivnosti: **savjetovanje** - različiti oblici savjetovanja koji vam mogu pomoći u rješavanju problema, donošenju odluka u svezi partnerstva, roditeljstva i obitelji te boljem razumijevanju vlastitih osjećaja i ponašanja, **obiteljska medijacija** – podrška u rješavanju spornih pitanja i sukoba unutar vaše obitelji, kako biste što uspješnije postigli zajednički dogovor, **psihosocijalni tretman radi prevencije nasilničkog ponašanja** – rad na ranom prepoznavanju, sprečavanju i zaustavljanju nasilničkog ponašanja, **predavanja i radionice** – informiranje zainteresiranih građana o temama odgoja, odrastanja, vršnjačkih odnosa, partnerstva, roditeljstva, prepoznavanja emocija, ovisnosti, nasilja i dr., **programi** – grupni susreti za osnaživanje obitelji i pojedinaca u zajednici s fokusom na roditeljstvu, posvojenju, odrastanju i međuljudskim odnosima. U Obiteljskom centru do sada je pruženo preko 74.600 usluga za 67.050 korisnika. Sve naše usluge i aktivnosti potpuno su besplatne, jer vjerujemo da svaki pojedinac i svaka obitelj treba imati pristup podršci bez financijskih prepreka. Naš cilj je pružiti praktičnu pomoć i stručne resurse te ih učiniti dostupnima svima. Žrtvama nasilja pružamo usluge savjetovanja i psihosocijalnog savjetovanja, a provodimo i psihosocijalni tretman radi prevencije nasilničkog ponašanja s ciljem ranog prepoznavanja, sprečavanja i zaustavljanja nasilničkog ponašanja ili ponašanja koje vodi prema njemu. Ova socijalna usluga se provodi uključivanjem korisnika u strukturirani tretman kojemu je cilj zaustaviti i prevenirati nasilje među partnerima i/ili u obitelji te osigurati sigurno okruženje.

Jedna od ustanova koje brinu za žrtve obiteljskog nasilja je i **Dom za djecu i odrasle - žrtve obiteljskog nasilja „Duga - Zagreb“**, koja je nedavno obilježila punih 20 godina rada. Dom „Duga-Zagreb“ gradska je ustanova specifična po tome što prakticira sveobuhvatan pristup problematici obiteljskog nasilja baziran na čak četiri djelatnosti, od kojih se svaka provodi na zasebnoj lokaciji, a zajednički im je nazivnik zaštita djece i odraslih žrtava obiteljskog nasilja. Smještaj i psihosocijalna pomoć temelji su rada sigurne kuće „Duga-Zagreb“, u kojoj je do sada podršku i sigurnost našlo gotovo 1470 osoba, uglavnom žena i djece, a koja sukladno zakonskom okviru žrtvama omogućuje smještaj u trajanju do godine dana. Savjetovalište za osobe koje nisu na smještaju prva je i najdugovječnija djelatnost Doma „Duga-Zagreb“, a pristup korisnicima ove usluge jamči empatiju, individualnost i anonimnost. U savjetovalištu Doma „Duga-Zagreb“ građanke i građani mogu dobiti psihološku podršku, pravno savjetovanje te informacije o socijalnim uslugama i pravima žrtava obiteljskog nasilja, a osim osobnim dolaskom, usluge je moguće dobiti i putem maila i/ili telefonskog kontakta. Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji provodi se od 2009. godine i nalazi se na zasebnoj lokaciji. U tretman je do kraja 2024. od strane sudova bilo upućeno 1812 počinitelja/ica koji su pravomoćno osuđeni zbog počinjenog nasilja prema članovima obitelji. Provedba psihosocijalnog tretmana uključuje individualne i grupne susrete (minimalno 18 susreta) koje provode za to posebno educirane stručne osobe. Kroz strukturirani program i zadani sadržaj tretmana počinitelje/ice nasilja iskustveno se vodi i poučava nenasilnim obrascima ponašanja, stjecanju uvida u vlastito nasilno ponašanje i prihvaćanje odgovornosti

za njega, poučava ih se socijalnim vještinama i osvještava o uvjerenjima koja su u temelju nasilnog odnosa. Iako psihosocijalni tretman uključuje rad s osobama koje su počinile nasilje, u fokusu tretmana je sigurnost žrtve. Naposljetku, nova usluga Doma „Duga-Zagreb“ usmjerena je na žrtve koje su prošle sigurnu kuću te obuhvaća stambeno zbrinjavanje u trajanju do dvije godine. U tu svrhu osigurana su tri stana namijenjena pomoći žrtvama u prijelaznom periodu između zbrinjavanja u sigurnoj kući te potpune samostalnosti u smislu financijske, organizacijske i emocionalne samo održivosti. Cilj rada Doma „Duga-Zagreb“ usmjeren je na zaštitu žrtava nasilja u obitelji, dominantno žena i djece te pružanje pomoći i podrške kroz rad sa svim članovima obitelji u kojima je prisutno nasilje ili su u riziku od obiteljskog nasilja.

Oснаživanje žrtava nasilja da pronađu svoj put ka sigurnijem, zdravijem i boljem životu provodi se porukama koje na **Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama u Hrvatskoj** želimo prenijeti svima, a to je da nitko ne zaslužuje trpjeti nasilje!

Za kraj stavljamo link s popisom ustanova koje pružaju podršku žrtvama nasilja na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije:

<https://mpudt.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-ministarstva-6366/iz-pravosudnog-sustava-6372/podrska-zrtvama-i-svjedocima/grad-zagreb-i-zagrebacka-zupanija-7478/7478>

Pozivamo vas da izađete iz Kotača moći i kontrole te se obratite za pomoć, podršku i osnaživanje u tom procesu, jer **za nasilje nema opravdanja i pomoć postoji!**

Mirna Pašalić Katić, mag.act.soc

Senka Damjanović, dipl. psihologinja, prof.

Sanja Devčić, dipl. socijalna radnica

Literatura:

1. Adžić, N. (2024) *Rodno uvjetovano nasilje*. Završni rad. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet.
2. Direktiva (EU) 2024/1385 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. svibnja 2024. o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. (2024). Preuzeto s web stranice: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj/hrv>
3. Izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2024. godinu. (2025). Zagreb: Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova. Preuzeto s web stranice: https://www.prs.hr/application/uploads/Izvjes%CC%8Cc%CC%81e_2024_CJELOVITO_FINAL.pdf
4. Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. (2011). Istanbul: Vijeće Europe. Preuzeto s web stranice: <https://rm.coe.int/1680462470>
5. Popis udruga i državnih ustanova Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Preuzeto s web stranice: <https://mpudt.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-ministarstva-6366/iz-pravosudnog-sustava-6372/podrska-zrtvama-i-svjedocima/grad-zagreb-i-zagrebacka-zupanija-7478/7478>

[sustava-6372/podrska-zrtvama-i-svjedocima/grad-zagreb-i-zagrebacka-zupanija-7478/7478](#)

6. *Što je rodno uvjetovano nasilje i što EU čini kako bi ga suzbio* (2021). Europski parlament. Preuzeto s web stranice: <https://www.europarl.europa.eu/topics/hr/article/20210923STO13419/sto-je-rodno-uvjetovano-nasilje-i-sto-eu-cini-kako-bi-ga-suzbio>
7. *Understanding Power and Control* (2020). Sheltering Wings, courtesy of Domestic Abuse Intervention Programs and the National Center on Domestic and Sexual Violence. Preuzeto s web stranice: <https://shelteringwings.org/2020/07/21/understanding-power-and-control/>